Emil DUMEA

DRUMUL DEVENIRII NOASTRE

Iași 2018

Premise

Cred că o bună premisă pentru reușita unor exerciții spirituale, și nu numai pentru ele, dar în general pentru orice dorim să realizăm important în viața noastră, este nu numai determinarea și motivațiile puternice pentru ceea ce dorim să realizăm, dar și acceptarea limitelor noastre și a dificultăților sau pericolelor care ne stau în cale. O bună cunoaștere de noi înșine, o introspecție în profundul ființei noastre, acolo unde stau ascunse complexe și frici, cuibărite poate încă din primii ani ai vieții; nereușite și deziluzii acumulate pe parcursul anilor, vise spulberate, compromisuri sau rele voite și săvârșite de noi, dar tăinuite pentru a nu ne strica imaginea proprie sau a instituției pe care o reprezentăm. Limitele și defectele noastre; toate acestea și încă altele pe care le purtăm în ființa noastră trebuie să fie cunoscute, privite cu luciditate și seninătate și, pentru toate trebuie găsite soluții soft de conviețuire, făcând aceasta atât singuri, dar și împreună cu alte persoane de încredere, dar mai ales cerut ajutorul de sus, de la Dumnezeul luminilor și puterii.

Să nu uităm apoi societatea și lumea în care trăim. De bunul sau răul raport pe care-l avem cu lumea depinde reușita sau nereușita misiunii noastre pastorale. Este ușor să pactizezi cu lumea și cu năravurile ei. Este foarte tentant să vorbești lumii despre sublimul credinței, despre Dumnezeu al cărui mesager oficial ești. Dar este foarte greu să faci front comun cu omul, cu neliniștile și suferințele lui, cu așteptările și visurile lui. Este foarte greu să fii mai puternic decât omul de lângă tine care suferă și să-i oferi prin felul tău de a fi motive de speranță, de încredere fermă în el însuși și în Dumnezeu. Ca să fii de folos acestei lumi atât de nesigură nu numai pe ziua de mâine, dar și pe cea de astăzi; ca să fii de folos acestei lumi care se laicizează din ce în ce mai mult, trebuie ca tu să-i oferi omului siguranță și nu dubii, trebuie să-i transmiți credință; să miroase la tine parfumul plăcut, seducător al lumii spirituale, al cerului, al unei vieți care este mult mai frumoasă decât sclipiciul acestei lumi.

Și, așa cum spune papa Francisc, trebuie să ai mirosul oilor; trebuie să miroși a oaie, tu, păstorul ei.

În perioada comunistă aveam în fața noastră un front și un partener (adversar) bine definit, conturat care ne arăta cu aroganță mușchii; se impunea cu forța lui brută. Dar în pofida acestor aparențe care te speriau, acest partener-adversar erau aproape gol pe dinăuntru; avea idei puține și acelea ușor de combătut; era ca un soldat, adesea imens, care impresiona prin armura lui, dar sub ea se ascundea un om sărac în idei, care știa să repete slogane la nesfârșit, dar nu avea argumente inteligente, profunde care să reziste nici măcar la o dezbatere între liceeni. Și în tot blocul est-european, prin stilul lor combativ gregar, al unor proletari dintre care mulți nu aveau finalizate nici măcar studiile școlii primare, propagandiștii și slujitorii ideologiei și sistemului comunist coborâseră mult ștacheta intelectuală stabilită de părinții fondatori Karl Marx și Friedrich Engels.

Partenerul (adversarul?) nostru de astăzi este cu totul altfel decât cel de atunci. El este omniprezent, dar în același timp nu-l poți prinde în niciun fel; îți scapă ca apa printre degete. Lumea cu care dialogăm, omul pe care îl avem în față, în timp ce discută cu tine, este conectat la o rețea, la rețele planetare, iar atenția pe care ți-o acordă ocupă uneori, cred, nici 10 % din mintea lui. Tu ai amvonul în biserică, de la care omul te ascultă 15 minute pe săptămână (ce procentaj din numărul total al credincioșilor?). În restul timpului, adică în majoritatea timpului, acest om este conectat la o infinitate de rețele și surse de informare și manipulare. În plus, este preocupat existențial de siguranța zilei de mâine pentru el și familia lui. La care se adaugă tentația bunăstării materiale, pe care o confundă cu progresul și binele lui real. Acestei lumi suntem noi chemați să-i vorbim astăzi despre care Dumnezeu, despre care și ce fel de mântuire a sufletului? Și ce înțeleg oamenii prin suflet? Iată doar câteva aspecte ale lumii în care trăim acum și pentru care Dumnezeu ne-a trimis cu o misiune precisă. Și poate ar trebui să

ne întrebăm ce înțelegem noi din această misiune și cât de convinși suntem de ea.

Alături de credința și determinarea noastră de a beneficia de aceste zile de har și lumină, cred că și toate aceste premise ar trebui să le avem prezente atunci când este vorba de exerciții spirituale. Nu pentru a ne bloca în ele și a nu mai face un pas mai departe, ci pentru faptul că realismul este absolut necesar în orice proiect, în orice demers, de oricare natură ar fi acesta.

I. PAȘI ÎNCREZĂTORI PE CALEA CRUCII

Fiindcă suntem în timpul sfânt al Postului Mare, perioadă în care un loc central în spiritualitatea și cultul creștin îl reprezintă meditarea pătimirilor mântuitoare ale Domnului și asocierea sau colaborarea noastră la lucrarea lui, m-am gândit că ar fi bine ca reflecțiile noastre să se încadreze în același drum al crucii lui Cristos, drum pe care să mergem și noi, cu propriile noastre probleme și suferințe. Mi-am zis că o încadrare existențială a propriei vieți, cu meandrele, cu urcușurile și coborâșurile ei, cu limitele ei în planul de mântuire al lui Dumnezeu și în persoana lui Isus Cristos ar fi potrivită în această perioadă a anului bisericesc, mai mult decât în alte perioade.

Planul acestor meditații-reflecții urmează un parcurs existențial, așa cum se derulează și viața noastră, de la naștere până la mormânt. Nu mi-a propus nicidecum să prezint în ordine cronologică fiecare etapă a vieții noastre, încadrată bineînțeles în chemarea și misiunea noastră pastorală. Scheletul pe care se încarnează meditațiile noastre cuprinde doar câteva aspecte principale ale vieții și misiunii noastre. În primul rând ne interesează cine suntem noi în această biserică și în această societate.

Ca un copil care progresiv ia contactul nu doar cu familia proprie, ci și cu lumea largă în perioada adolescenței și tinereții sale. La fel și noi, avem un parcurs propriu în care deschidem ochii din ce în ce mai mult asupra bisericii, asupra oamenilor și încercăm să ne găsim locul cel mai potrivit în care să ne simțim bine, răspunzând activ, rodnic la planul și chemarea lui Dumnezeu.

În viața noastră, o mare problemă o reprezintă limitele, durerile interioare, ca și fricile sau complexele care se acumulează de-a lungul anilor, uneori pornind din fragedă copilărie. Pentru a fi noi înșine și pentru a putea să ne desfășurăm în plinătatea ființei noastre, este absolut necesară

o atitudine corectă față de suferință, ca și față de limitele și greșelile proprii. Din ceea ce am citit și învățat, ca și din experiențele personale, vom încerca să înțelegem mai bine cum trebuie să ne comportăm, să reacționăm în fața durerii și a propriilor limite și nereușite.

Trăind într-o lume manipulată și manipulatoare, vom încerca să o înțelegem mai bine, să ne înțelegem pe noi mai bine și să realizăm un echilibru mai benefic cu ea și, implicit, cu noi înșine.

Mai mult decât o încadrare strict teologică, dogmatizată cumva, meditațiile noastre urmează un parcurs existențial, ancorat în ființa noastră, dar și în biserica și societatea actuală.

Îmi dau seama de riscurile și limitele unui astfel de demers. Nu sunt infailibil. Cu curaj, seninătate și încredere în Dumnezeul luminilor încerc să fac un pas înainte pe drumul meu de om, de preot. Cred că în fond, toți facem același lucru, fiecare în felul său propriu.

1. Cum arătăm cu adevărat?

Puțin timp am fost implicat direct în pastorație, la începutul preoției mele: 9 luni în parohia Sfânta Fecioară Maria, Regina Sfântului Rozariu din Popești Leordeni, și un an și trei luni în parohia Sfântul Francisc din Assisi, din Tîrgoviște. Mă gândeam uneori că, mai ales la Tîrgoviște, majoritatea credincioșilor cu care am relaționat erau persoane care veneau la mine, adică la biserică, cu problemele lor, cu dificultăți, necazuri, boli, pentru răposații lor. Nu era o lume care să vină la biserică pentru a ne bucura împreună, pentru a-l lăuda împreună pe Dumnezeu, mulțumindu-i pentru viața frumoasă pe care ne-a dat-o. Mai ales la Tîrgoviște adesea am avut impresia că pentru majoritatea credincioșilor eu eram privit ca un fel de mag sau om al lui Dumnezeu cu puteri miraculoase care, contra unor rugăciuni și a banilor aferenți, se înțelege (pentru ei, pentru mine, mai greu), intervenind la Cel de Sus, trebuia să rezolv problemele lor. Iar

sfântul Anton era privit ca intermediarul miraculos, al cărui angajat eram, pentru rezolvarea tuturor problemelor pe care le aveau toți acei oameni, și nu erau puțini. În viața mea de seminar, ca seminarist, nu m-am gândit niciodată ce viitor mă așteaptă și cât de sus voi fi în ochii oamenilor, cât de mult se vor baza pe mine. Eu mă gândeam în seminar să combat ideologia comunistă, să apăr drepturile fundamentale ale omului, să fiu un lider precum Kennedy, Martin Luther King sau Gandhi, iar când am ajuns la Târgoviște am fost constrâns repede să constat că lumea aceea aștepta de la mine altceva decât visasem eu pe băncile seminarului. Și nu știu dacă cei care m-au format în seminar mi-au deschis suficient de bine ochii asupra lumii reale în care m-am trezit după sfințirea sacerdotală.

Mă întreb astăzi ce așteaptă lumea de la mine ca preot. Încerc în diferite feluri să iau contact cu omul real, concret dincolo de niște clișee pe care mi le-a format cândva seminarul, sau pe care mi le-am format eu, cu fantezia și preferințele mele, cu sensibilitățile mele. Încerc să iau contact cu omul real și nu-mi este deloc ușor să intru în mintea și inima lui. Dar, cât pot evit să intru cu ciubotele. Încerc să fiu delicat, discret și plin de respect pentru acel sanctuar al omului care este templul lui Dumnezeu. Și ce întâlnesc acolo? Adesea o imensă durere și sete de bucurie, de fericire. În fața acestui om, cel mai adesea tac, căci nu-mi găsesc cuvinte potrivite. Nici nu știu dacă există cuvinte potrivite pentru atâta suferință care se ascunde adesea sub masca unei lumi care frizează fericirea, care prin mulțimea bunurilor acumulate vrea să-și spună sieși că este fericită, dar nu este. Acesta este de multe ori impactul meu cu omul concret, indiferent de funcția pe care o ocupă sau de bunurile pe care le are. Nu demult am participat la înmormântarea unui cuplu tânăr care s-a sinucis, și el, și ea. În ochii celorlalți erau oameni realizați, împliniți profesional, tineri și frumoși. A fost un șoc pentru toți când s-a aflat că și-au pus capăt zilelor. Acesta este un exemplu de cât de mult pot înșela aparențele; poate chiar și ale noastre.

Privesc adesea crucifixul și nu de puține ori m-am întrebat de ce stă acolo, pe perete, nemișcat. Acolo stă de când locuiesc în acea cameră și sunt mulți ani. De când mă știu, a existat mereu un crucifix acolo unde am locuit. Nu am fost niciodată tentat să-l iau din cui și să-l pun într-un sertar. M-am întrebat de ce și tot eu mi-am răspuns: Fiindcă Dumnezeu cel răstignit face parte integrantă din viața mea, ca și respiratul, ca și hrana. Suferința reprezintă o dimensiune a vieții; dar privită cu ochii credinței, începi să-i dezlegi misterul și rostul, importanța ei, chiar necesitatea ei pentru fericirea ta, pentru mântuirea ta. Suferința este o altă față a lui Dumnezeu sădită în om. Și nimic măreț și nobil nu se poate realiza fără suferință. Viața însăși se naște în suferință. Mântuirea omului se plasmează în suferință. De aceea, suferința nu trebuie privită ca o pedeapsă sau blestem în urma păcatului strămoșesc, ci ca o notă constitutivă a existenței umane, ca un drum obligatoriu de parcurs pentru a ajunge la scop, ca o însoțire a lui Dumnezeu care cu picioarele străpunse de cuie pășește înaintea noastră, iar noi pășim în urma lui, pe urmele pașilor lui, chiar dacă adesea nu vedem aceste urme, sau nu le vedem clar.

Aceste lucruri mă gândesc să le spun celor pe care-i întâlnesc și care suferă, dar nu-mi găsesc cuvintele potrivite. Iar dacă le-aș spune așa cum le spun acum, ar lua aceasta drept o euforie literară, poetică, sau poate ca o jignire la adresa suferinței lor. Poate mai mult decât cuvinte (spunem destule în biserică), oamenii așteaptă de la noi să le fim alături, să le stăm alături, să plângem împreună cu ei, să-i mângâiem în tăcere și să-i sprijinim dacă se clatină, dacă nu mai au puteri să stea în picioare. Sau chiar să stăm cu ei pe patul suferințelor lor. Acel Cristos tăcut de pe cruce îmi inspiră aceste gânduri. Cred că solidaritatea noastră tăcută, dar reală cu omul în suferință reprezintă una dintre cele mai bune mărturii ale vocației noastre de alter Christus (alt Cristos).

În fața suferințelor proprii sau ale altora, cred că ne-am întrebat cu toții: De ce se întâmplă acestea? De ce se întâmplă

acestea persoanelor dragi nouă? De ce sub ochii noştri părinţii închid ochii pentru lumea aceasta? Ca să ne amintească cât de scurtă şi efemeră este această viaţă? Sau pentru ca eu să învăţ din suferinţa altora cum să mă comport cu propriile suferinţe? La toate aceste întrebări şi multe altele, fiecare răspundem într-un fel sau altul. Sau poate rămânem muţi, tăcuţi. Poate evităm să căutăm un răspuns. Poate pentru că nu ne place răspunsul; nu corespunde cu aşteptările şi ideile noastre. Am auzit uneori această idee: Preotul este foarte bun să le vorbească altora despre suferinţă şi despre purtarea crucii, dar îi vine tare greu să-şi poarte propria cruce şi propriile suferinţe. Iar când acestea se abat asupra lui, nu de puţine ori devine trist, abătut şi se simte persecutat pe nedrept. Mă gândeam la acei confraţi care ajung în gura lumii, din vina sau fără vina lor. Acum, că posibilităţile mass-mediei sunt atât de mari şi răspândite, despre preot se pot spune tot felul de lucruri, cam în acelaşi stil şi limbaj folosit pentru politicieni. Şi ajung toate acestea la urechile şi sub ochii preotului. Cum reacţionează el? Să ne întrebăm fiecare dintre noi cum reacţionăm atunci când cineva ne critică. Considerăm aceasta o ofensă gravă adusă nu numai nouă, ci şi lui Dumnezeu şi Bisericii. Cum reacţionăm noi în faţa unor astfel de suferinţe şi ce învăţăm din ele? Sau poate ne considerăm drepţi şi fără greşeală şi continuăm să stăm liniştiţi. Noi nu greşim; alţii greşesc. Noi suntem cei buni şi alţii sunt cei răi. Culmea este că şi politicienii gândesc la fel. Oare ne-am molipsit de aceeaşi boală de care suferă şi ei?

Ca să ne întoarcem de unde am plecat, întrebarea era cum ne comportăm în faţa suferinţei. Cu toţii am văzut icoane în care Fecioara Maria ţine pe braţe trupul neînsufleţit al Fiului ei. Noi suntem ţinuţi pe braţe de însuşi Dumnezeu, căci suntem copiii lui; şi ce bucurie mai mare are un tată, dacă nu aceea de a-şi ţine pe braţe copiii, de a-i îmbrăţişa? Aceasta, cred că trebuie să fie şi atitudinea noastră faţă de suferinţa oamenilor. Cuvintele de îmbărbătare cele mai mari şi mai frumoase pălesc în faţa unei îmbrăţişări a omului în suferinţă. Şi chiar şi atunci când

suferințele și le-a produs singur, când suferința este rezultatul clar al deciziilor sale greșite, și atunci, acelui om nu-i folosește prea mult reproșul, ci o îmbrățișare tăcută, venită din inimă. Această solidaritate a noastră cu suferința umană, sub toate aspectele ei, ne aseamănă și ne apropie mult de Cristos care s-a făcut întru totul asemenea nouă în afară de păcat.

Omul este social prin natura lui. Societatea, formele de societate care se succed în istoria omenirii sunt o expresie a naturii sociale a omului. Societățile sunt rodul culturii și intereselor oamenilor, interese care se schimbă în funcție de loc, timp, conjuncturi, iar ceea ce într-un moment era ilicit (de exemplu, existența creștinilor în imperiul roman în primele trei secole), într-un moment ulterior devine nu doar licit, ci chiar obligatoriu (existența creștinismului după Constantin cel Mare). Astăzi, se pare că religia și bisericile sunt considerate niște accesorii sau ONG-uri ale UE. Atitudinile oamenilor față de religie, credință și biserici au variat și vor varia și în viitor. Oamenii acționează conform unor interese de moment, de conjunctură, motivați și conduși cel mai adesea de setea de putere, de dominare. Între noi, să nu fie așa, ne spune Cristos: ”Voi ştiţi că cei care sunt consideraţi conducători ai popoarelor le domină şi cei mari dintre ei îşi fac simţită puterea asupra lor. Dar între voi să nu fie aşa! Dimpotrivă, cine vrea să devină mare între voi să fie sclavul vostru şi cine vrea să fie primul între voi să fie servitorul tuturor! Pentru că nici Fiul Omului n-a venit ca să fie slujit, ci ca să slujească şi să-şi dea viaţa ca răscumpărare pentru mulţi” (Mc 10, 42-45). Iar în Evanghelia după Matei, El îi declară fericiți pe cei ce suferă: Fericiți cei care plâng, pentru că ei vor fi mângâiați!

În neliniștile și contrarietățile noastre, suntem înclinați să ne retragem în propria carapace și să ne construim acolo argumentele prin care ne considerăm curați, drepți și uităm că atunci, mai mult decât în alt timp, avem nevoie de medicul ceresc, de Dumnezeu. De ce nu l-am accepta pe Dumnezeu ca să trăiască împreună cu neliniștile noastre? De ce atunci ne simțim

singuri, părăsiți și neînțeleși, persecutați? De ce ne este așa greu să înțelegem că chiar dacă lumea întreagă ne-ar persecuta, nu ne-ar înțelege, Dumnezeu nu ne persecută niciodată și ne înțelege mereu? De ce ne este așa greu să renunțăm a ne considera stăpâni absoluți pe viața noastră? Noi știm ce este bine și ce este rău pentru noi. Noi pronunțăm adevărul și condamnăm eroarea. Noi suntem punctul central de referință și în jurul nostru trebuie să graviteze totul, întreaga comunitate parohială. De ce nu părăsim odată rolul de protagoniști și să-i încredințăm lui Dumnezeu acest rol? Sau cumva, mai rău, noi îi spunem lui Dumnezeu cum trebuie să stea lucrurile și nu invers? Oare nu așa procedăm în fața lumii? Oare nu suntem noi cei care le spunem tuturor ce este credința și ce-i necredința, ce-i bine și ce-i rău? În felul acesta oare nu cumva îl detronăm pe Dumnezeu și ne urcăm noi pe piedestalul care i se cuvine doar Lui? Oare nu aceasta este ispita grea și subtilă care ne poate cuprinde, domina? Și atunci, ce ne facem cu Dumnezeu? Despre El spunem că a creat cerul și pământul, dar vocea lui suntem noi. Oare nu aceasta este cauza suferințelor noastre, care, cu toată dreptatea noastră, tot se abat peste noi? Și fiindcă nu le înțelegem sensul și considerăm că-s nedrepte, din acest motiv suferim și mai mult, ba chiar ne revoltăm atunci când, de exemplu, cineva ne vorbește de rău?

Să încercăm să nu mai fim stăpâni absoluți pe viața și activitățile noastre. În rugăciune și în activitățile noastre, să-l invităm pe Domnul să ocupe primul loc, iar noi să stăm în umbra lui, în serviciul lui, ascultându-l pe El. Cred că atunci vom simți cum ne inundă prezența lui plăcută, benefică, plină de bucurie. Atunci vom obține mult mai mult decât am sperat sau ne-am imaginat. Căci El este infinit nu numai în persoana lui, dar și în binefacerile sale. Și oare nu aceasta așteaptă oamenii de la noi, să vadă niște persoane nu pline de ele însele, ci pline de Dumnezeu? În fond, oamenii au nevoie nu de noi, ci de Dumnezeu. Și dacă ar fi să ne măsurăm capacitățile, talentele și eforturile noastre cu ale unei mame, de exemplu, sau cu ale unui

muncitor, cu ale unui artist, ar trebui de multe ori să constatăm că aceste persoane sunt mult mai capabile decât noi, că eforturile lor în familie sau în profesie sunt mult mai mari și mai de calitate decât ale noastre. Să ne gândim la cât timp, efort, mijloace și metode mediatice sunt investite într-un clip video de câteva minute al unui cântăreț. Cu siguranță ei investesc mult mai mult decât investim noi în pregătirea unei predici; iar noi pretindem că ce spunem este cel mai important din lume, este explicarea cuvântului lui Dumnezeu, iar în glasul nostru oamenii trebuie să audă glasul lui Dumnezeu și să-l trateze ca atare.

Cum să ne trăim mai bine vocația în pofida limitelor și slăbiciunilor noastre; în pofida spiritului lumii, adesea contrar spiritului lui Dumnezeu? Ce trebuie să facem în mijlocul atâtor suferințe? Mai mult decât fuga de suferință și încercarea de a scăpa de ea prin orice mijloc și metodă, ar trebui să învățăm convețuirea cu ea, cu suferința; considerând-o o locatară a casei noastre; o învățătoare a noastră. Suferința intră într-un plan pe care Domnul îl are cu fiecare dintre noi. Ea are un rost, adesea greu de priceput și mai ales de acceptat. Instinctual reacționăm contra pericolelor, contra a tot ceea ce ne pune viața în pericol. Avem înăscut un puternic instinct de conservare. Înțeleasă ca o maestră a vieții, suferința ne întărește și ne face mai înțelepți și mai înțelegători, mai sensibili cu suferințele celorlalți. Cine fuge de propriile suferințe, va fugi și de suferințele celorlalți. Va fi un dezertor al omului aflat la necaz. Așa cum cel sătul nu-l înțelege pe cel flămând, la fel cel ce evită suferințele îi va evita pe oamenii în suferință. Sau le va spune vorbe frumoase, de încurajare, dar cât va putea, va sta departe de ei, de viața lor; nu va fi păstorul turmei, ci un simplu birocrat cu un program de birou la care, când va putea, va cere unui pensionar să-l înlocuiască.

Pe parcursul acestor zile, vom încerca să ne regăsim viața noastră în Dumnezeu, pășind spre El în mijlocul acestei lumi confuze și care adesea vinde iluzii de fericire. Poate noi înșine suntem afectați de bolile lumii, căci vrând-nevrând

suntem nu numai fiii lui Dumnezeu, ci și fiii acestei lumi. Vom încerca să păşim împreună, fiecare cu propria viaţă, cu propriile realizări sau eşecuri, cu propriile bucurii şi dureri; să păşim împreună spre Dumnezeul mângâierilor, spre medicul inimilor şi conştiinţelor noastre; să ajungem să ne plecăm capul pe pieptul lui pentru a-i asculta bătăile inimii sale plină de iubire pentru noi, aleşii săi, predilecţii săi. Şi fiindcă avem o misiune atât de asemănătoare cu a Lui, cine dacă nu El ne va înţelege cel mai bine şi ne va susţine în lucrarea pe care tot El ne-a încredinţat-o?

2. Premise ale vocaţiei

În copilărie, persoana preotului era pentru mine sacră, urcată undeva pe piedestalul pe care erau statuile din biserica satului natal. Copil fiind, nu am avut niciodată curajul să discut cu preotul din sat. Îmi era greu să merg sâmbăta după amiază la spovadă, nu neapărat pentru că mă temeam de părintele Cojocea Francisc, ci pentru că el făcea parte dintr-o altă lume care nu era şi lumea mea, a copiilor cu care mă jucam pe malul şanţului. Mai târziu, am intrat în seminar pentru că m-a vrăjit ceremonialul din biserică, la o liturghie de hram; m-a vrăjit tot decorul, muzica şi actorii principali ai acestui ceremonial, adică preoţii din altar. Atunci mi-am zis pentru prima dată: Vreau să fiu ca ei. Şi de aici a început drumul meu spre seminar; căci înainte de acea sfântă liturghie solemnă a anului 1973, gândurile şi preocupările mele mă purtau spre liceul de electrotehnică din Iaşi. Eram vrăjit de lumea radioului, de toate componentele care sunt într-un radio şi eram decis să-mi dedic viaţa acestei profesii. Înainte mai fusesem vrăjit de o colegă de clasă, prima din clasă, şi eram în al nouălea cer când îmi permitea să-i duc ghiozdanul de la şcoală până aproape de casa ei, pe o uliţă. Dar după doar câteva luni, această vrajă s-a stins, căci colega nu mi-a mai permis să-i duc ghiozdanul, iar viaţa mea a redevenit banală. Dar pentru scurt timp, căci la scurt timp după aceea m-a cucerit radio-ul şi m-am înscris la un cerc de radio din şcoală. Pentru ca apoi a treia vrăjire să mă cuprindă cu totul, la acea liturghie de

hram. Așa am intrat eu în seminar, cu această vrajă a preotului care-i cucerește pe credincioși prin tot ceea ce se desfășoară în biserică, la cor, prin tot ceea ce este lăcașul de cult. Iar, în satul meu sărăcăcios, biserica era edificiul cel mai impozant. Era normal să mă atragă mai mult decât școala sau decât apele Siretului. Așa a început aventura mea în drumul spre preoție.

Cu trecerea anilor s-au adăugat alte elemente; au intrat în decor alte personaje, au apărut alte probleme. Una din problemele cu care m-am confruntat cel mai greu a fost suferința sub multiplele ei forme. Suferința de a nu-i înțelege întotdeauna pe profesori și regulamentul seminarului. Suferința de a nu înțelege ce este preotul cu adevărat, deoarece eu aveam un portret al lui venit din familie, portret care nu corespundea întru totul cu ceea ce vedeam în parohii, la seminar, cu ceea ce auzeam despre preoți și biserică. Lucrurile deveneau confuze în mintea mea și au alimentat un anume sentiment de frustrare dar și de revoltă, sentimente de care cred nu sunt vindecat complet nici acum.

Înclin să cred că tuturor ne este greu să avem o conviețuire pașnică cu propriile suferințe, cu propriile probleme interioare. Și poate nici cu toți colegii nu avem relații adânci, profunde, sincere, ci cultivăm mai mult relații de suprafață, protocolare sau farizaice și ipocrite.

Și cu toate aceste suferințe interioare pe care le purtăm cu noi, conștient sau inconștient (poate că de multe ori acestea nu ne lasă nici să dormim liniștiți), afișăm un alt chip, un alt portret public al nostru, care să dea bine, să corespundă imaginii oficiale a Bisericii. Dar în inima, în gândurile noastre purtăm strâns încătușate, ascunse de ochii lumii dureri și insatisfacții mari și, din orgoliu, refuzăm să le privim în față, refuzăm să ne privim propriul chip în oglindă, refuzăm să acceptăm existența lor și ca atare, nici nu încercăm remedii de vindecare. Dar chiar dacă în viața unuia sau altuia nu există astfel de probleme și suferințe, sau există în măsură foarte mică, cred că mai toți încercăm să evităm suferința ca limită a umanității noastre.

Considerându-ne alți Cristoși, evităm să acceptăm faptul că suntem oameni și toți oamenii suferă. Cu mintea noastră, evităm să facem parte dintr-o lume în care noi suntem oameni ca oricare alt om. Ne este greu să acceptăm faptul că în pofida alegerii noastre din partea lui Dumnezeu pentru o misiune specifică, noi rămânem oameni ca oricare alt om, cu aceleași calități și metehne pe care le au toți. Suntem încercați de aceleași suferințe, de aceleași dubii pe care le au toți, dar ne este greu să acceptăm acest lucru. Și de la această sublimare falsă și farisaică a ființei noastre, afirmăm că și instituția pe care o reprezentăm este la fel cum ne considerăm și noi, superioară lumii laice. Și minimizăm faptul că Ecclesia est semper reformanda, în capite et in membris.

3. Acceptarea pierderilor și a suferinței

Pătrunzând mai adânc în sufletul omului, în meandrele lui, în suferințele cu care se confruntă, vom învăța mai bine lecția conviețuirii pașnice și benefice cu suferințele proprii, cu contrarietățile în care se zbate adesea mintea noastră. Este iluzoriu și complet perdant din start să încerci să fugi de suferință. Ea face parte din fiecare dintre noi; este o componentă a ființei noastre, ca și ochii, inima, ficatul, plămânii. Nu mă refer doar la suferința fizică, la o determinată boală a unui organ al trupului, ci mă refer la suferință ca o tensiune, ca o luptă între bine și rău, între păcat și virtute, între adevăr și minciună, între spirit și materie. Omul se zbate mereu între cer și pământ, între paradis și iad, între viață și moarte. Și toate acestea îl ajută să crească, să se realizeze, dar toate au un preț de plătit. Și chiar și cea mai fermecătoare virtute, iubirea, deși îi face fericiți, împliniți pe doi soți, în același timp această iubire le cere la amândoi capacitatea sacrificiului și a dăruirii chiar până la jertfa supremă. În această optică trebuie privită și suferința ca parte din ceva superior, ca o componentă fără de care edificiul nostru nu numai spiritual, dar și pur uman, omenesc se surpă, devine o ruină, moare.

Drumul de vindecare a suferințelor noastre începe cu descoperirea lor și punerea în lumină a tot ceea ce este ascuns, tăinuit, ignorat sau refuzat. Așa cum pentru o boală, primul pas spre vindecare îl constituie stabilirea diagnosticului și a cauzelor care au provocat respectiva boală. Poate că-i este greu unui preot și să recunoască față de el însuși faptul că nu se roagă zilnic Liturgia Orelor, că nu se roagă zilnic Sfântul Rozariu, că nu face meditație zilnic, că poate nu a citit o carte de mult timp, că poate are probleme de relaționare corectă cu ierarhia sau cu alte persoane. Poate că nu discută niciodată astfel de probleme în mod deschis. Poate că fiecare are o a doua față secretă, tăinuită la care nici nu vrea să se gândească prea des. Poate că suntem și ființe puțin schizoide, ceea ce poate provoca în noi mari dezechilibre cu efecte devastatoare pentru noi sau pentru alții.

Așa cum istoria omului, popoarelor și civilizațiilor se învață pornind de la începuturi și venind până în prezent, fără a ocoli vreo etapă, vreo epocă, la fel este și cu viața noastră. Trebuie cunoscută și asumată în totalitatea ei, fără excepții, ocolișuri sau scurtături. Așa cum este ea, cu bune și cu rele, trebuie cunoscută și însușită cu tot ce are. Tactica struțului este nu doar păguboasă, ci foarte dăunătoare. Lui Dumnezeu nu-i putem tăinui nimic, căci el vede și știe tot, chiar și gândurile noastre cele mai ascunse. Nici conștiinței noastre nu-i putem ascunde nimic, căci ea este stabilită de Creatorul nostru ca arbitrul moral care nu moare niciodată, nici nu ne părăsește și nu-și ia concediu. Iar dacă Dumnezeu este milostivire fără limite, de ce am fugi de el, încercând să-i tăinuim păcatele și limitele noastre? Și dacă noi încercăm să fugim de suferințe și să nu i le prezentăm pe toate lui Dumnezeu, în acest caz El de ce a mai suferit pentru noi? Nu înțelegem că evitând suferința, ocolind-o sau negând-o, de fapt noi negăm în același timp și planul de mântuire a lui Dumnezeu și suferințele lui pentru noi. Procedând astfel, cădem în pelagianism și știm bine că sfântul Augustin și-a luat ca și cap de afiș combaterea acestei erezii.

Doar acceptându-ne condiția noastră de creaturi rănite de păcat, putem fi vindecați de Dumnezeu.

În psihologie se investighează în psihicul omului și în subconștientul lui, încercând să facă lumină în meandrele lui întunecate, necunoscute. Iar psihanaliza studiază cauzele comportamentelor umane deviate. Aceste științe ne sunt folositoare în analiza stărilor noastre sufletești și în tratarea bolilor interioare în care păcatul se asociază cu multe alte cauze care influențează sau chiar marchează comportamentul și viața noastră.

Pierderea unei persoane dragi ne poate marca pe viață și ca să mai uităm de durerea cauzată de această pierdere ne aruncăm în activism pe plan pastoral, social, administrativ. O deziluzie gravă, descoperirea faptului că cel pe care-l considerai prieten, de fapt nu-ți este prieten, te pot împinge spre pesimism și privire sumbră, întunecată asupra vieții tuturor oamenilor. Te pot face un predicator moralizator, care-i ceartă pe cei care vin la biserică pentru faptul că alții nu vin la biserică.

În fața durerilor, relelor sau deziluziilor noastre putem să ne însușim armura luptătorului care nu părăsește frontul, care este mereu pe baricade, care rămâne la datorie, care nu-și arată niciodată rănile, durerile sau slăbiciunile pe care le are. Dar aceste atitudini nu exprimă realitatea din interiorul tău; nu te prezintă pe tine așa cum ești. Procedând astfel, de exemplu, imităm strategia coroanei britanice care prezintă o anumită imagine (un miraj, o aureolă) simbol a coroanei, îndărătul căreia însă sunt persoane și fapte care nu corespund acestui protocol regal, acestei măști care vrea să salveze monarhia, uneori sacrificând persoane care nu corespund aureolei ei.

Dorim să ni se împlinească planurile și niciodată nu suntem mulțumiți cu ceea ce am realizat. Vrem mereu mai mult, iar atunci când se ivesc obstacole în calea lor; când alții nu împărtășesc ideile noastre, sau ne critică, atunci ne supărăm și ne îndârjim și mai mult în ceea ce ne-am propus. Și adesea în tot ceea ce facem, îl invocăm pe Dumnezeu; spunem că o facem

pentru Dumnezeu. Iar pentru El, chiar și banii necinstiți primiți sunt bineveniți; chiar și înțelegerile și compromisurile cu persoane și instituții compromise devin scuzabile. Chiar și scrierea unor lucrări de doctorat pentru bani cu care să îi construim lui Dumnezeu o casă devine o acțiune bună. Iată cum, gândind după criterii proprii, îmbrățișăm chiar și principiul machiavelic ”scopul scuză mijloacele”.

Și mai este o atitudine greșită în fața suferințelor și greutăților, aceea inspirată din mentalitatea actuală, a unei societăți în care filmul La dolce vita al lui Fellini este cât se poate de actual. Vedem multe reclame care ne spun că putem cumpăra o metodă prin care învățăm limba engleză într-o lună. Sau pentru a avea o nuntă reușită, neapărat trebuie să urmezi un anume protocol și ritual, ca și cum fericirea unui cuplu ar depinde de fastul nunții. Evităm suferința și în faza finală a vieții, fie prin eutanasie, fie prin tot felul de practici care să acopere adevărata dramă a celui suferind și să scuze ipocrizia celor care plâng apoi la căpătâiul lui cu lacrimi de crocodil. Totul devine superficial, la fel cum și îmbrățișările de la înmormântări sunt tot superficiale, grăbite, fiecare gândindu-se la ale sale și felicitându-se că nu este el pe locul decedatului.

Poate vrem ca întreaga viață să ne surâdă, ca toți să ne aplaude, sau măcar să ne aprobe și uităm faptul că Isus Cristos a intrat în Ierusalim pe un măgăruș, iar mulțimile care îl aclamau sunt aceleași care peste câteva zile cereau condamnarea lui la moarte. În fața nedreptăților, revoluționarii au pus mâna pe arme. În fața relelor din biserică, ereticii au tunat și fulgerat împotriva ei. În fața nedreptăților și relelor, Isus Cristos a fost răbdător și plin de iubire cu cei păcătoși, chiar dacă a condamnat păcatele lor. El nu a aruncat cu pietre în păcătoasa Maria Magdalena, ci a iertat-o și a îndemnat-o să nu mai păcătuiască. Procedând astfel, el ne arată calea de urmat.

Poate că unele suferințe ne întrerup sau ne anulează planuri pe care ni le-am făcut, sau pe care le aveam în derulare. Este greu să constați acest lucru; este și mai greu să accepți cu

seninătate o astfel de situație. La fel cum este foarte greu pentru un pensionar să se adapteze la un altfel de viață, după ce mai multe decenii a fost în activitate publică; după ce a fost în atenția lumii sau a ocupat un post de lider. Când ajung la vârsta pensionării, mulți cad în depresii. La fel cum cad în depresii și mulți tineri atunci când lucrurile nu merg așa cum au dorit ei. În țările nordice ale Europei depresia în rândul tinerelor generații a devenit deja un fenomen nu doar îngrijorător, ci chiar alarmant. Toate aceste realități dure, negative ne vorbesc despre o societate suferindă, fragilă în toată opulența ei. Sunt multe persoane slabe, fragile în interiorul lor care se clatină sau dau înapoi în fața unor dificultăți mici, în fața unor suferințe pentru care un om puternic nu se gândește să ia nici măcar un analgezic. Trăim într-o societate victorioasă, dar fără eroi, așa cum trăim într-o țară coruptă, dar fără corupți. La fel se poate întâmpla și în biserică: să trăim într-o biserică sfântă, dar fără sfinți. Sau să construim un întreg montaj prin care să ridicăm la cinstea altarelor sfinți despre care în perioada comunistă nu am suflat măcar un cuvânt. Iar dacă acum au fost ridicați la cinstea altarelor, aceasta nu înseamnă că chiar ne interesează viața lor și ce ar trebui ei să însemne pentru noi. Toate acestea au aspecte și de bâlci ieftin, așa cum erau toate aplauzele, lozincile și sloganurile adresate conducătorului iubit și clasei conducătoare în perioada comunistă. Aceste tare ale trecutului recent sunt încă vii în noi, cu efecte negative pentru noi ca și creștini, dar și pentru societate în ansamblul ei. Superficialitatea și duplicitatea ne țin pe loc și nu ne lasă să ne eliberăm de răul din noi; nu ne ajută să creștem, să devenim puternici și înțelepți, să fim sare și lumină pentru această lume.

Referitor la viitor, noi putem prevedea ce va fi, ce va veni, dar nu acest lucru este important. Mult mai important este să știm cum să abordăm problemele cu care ne vom confrunta. Toți știm că după toamnă vine iarna, iar iarna mai și ninge. Neplăcut și păgubos însă este faptul nu că ninge, ci că zăpada îi ia mereu pe nepregătite pe cei responsabili cu dezăpezirea și

asigurarea fluidității traficului. Toți știm și suntem absolut convinși că populația este în scădere, deci și numărul credincioșilor. Dar nu știm cum să ne adaptăm din mers la noile realități. Cel mai adesea suntem grăbiți și încropim câte ceva care nu are consistență și nici durată în timp. Suntem oamenii momentului, ne pliem pe ce este mai la îndemână acum, iar ce va fi în viitor, ne interesează mai puțin. Slaba noastră responsabilitate față de prezent înseamnă și responsabilitate scăzută față de generațiile care vor veni, față de ceea ce le lăsăm ca moștenire. Toate acestea pornesc din lipsa noastră de confruntare cu propriile probleme și suferințe; din lipsa de realism și sinceritate cu care ne privim pe noi înșine.

Este adevărat și că pot interveni pierderi ireparabile: O persoană dragă decedată nu se mai întoarce la viață; un accident săvârșit din vină proprie nu mai poate fi înlăturat. Problema care se pune trebuie să fie însă aceasta: Care este atitudinea mea în fața acestor pierderi ireparabile? Și ce învăț eu din toate acestea? În fiecare eveniment, chiar și în cel mai tragic, mai negru există o lecție de învățat. Și chiar și în planurile noastre strâmbe, Dumnezeu scrie drept. Este necesară invocarea continuă a Duhului lui Dumnezeu pentru a putea pricepe planul său și pentru a ne integra în el, fără răzvrătire, fără clevetiri și lamentări, ci cu înțelepciune și determinare.

Cred că am văzut sau măcar am auzit de filmul Parfum de femeie. Un film în care actorul principal, orb, dansează cu o femeie un dans care a rămas celebru. În afară de prestanța artistică excepțională a lui Al Pacino, valsul pe care îl dansează el, un orb, poate fi o lecție bună pentru noi. Acceptându-ne slăbiciunile sau căderile, mizeriile și orbirile noastre, recunoscându-le existența în viața noastră putem avea curajul să le înfruntăm și ajutați de harul divin să le transformăm într-un dans care să emane un parfum și o frumusețe nebănuite. Iar vieți în care spectrul morții bate la ușă pot deveni mai edificatoare decât viața unui tânăr nabab. La fel cum seninătatea și determinarea cu care se târâie cu cârjele un paralizat de picioare

pot deveni principalul stimulent pentru un premiat la maraton. Iar dacă neputința noastră fizică ne constrânge să parcurgem într-o zi doar distanța de la cameră la capelă și ușa de la întrarea în clădire, modul cum abordăm propria neputință devine decisivă pentru mersul frumos, drept al celor care ne cunosc. Faptul că părinții mei nu s-au căinat niciodată de greutățile vieții lor (sau nu i-am auzit eu) a rămas pentru mine un exemplu și un model de viață pe care chiar dacă aș vrea să-l uit, nu-l pot uita niciodată.

Sunt opere minunate de artă care vor încânta mereu privirile oamenilor. Există muzică nemuritoare care va pătrunde chiar și în cele mai împietrite inimi. Câți dintre noi cunoaștem suferințele artiștilor care au pictat tablouri inestimabile? Câți cunoaștem travaliul interior al marilor compozitori? Și totuși, ceea ce rămâne în urma lor nu sunt suferințele lor, ci sublimarea acestora în opere de artă nemuritoare. La fel este și cu suferințele noastre. Dacă ne lăsăm pătrunși de duhul lui Dumnezeu, acestea devin nemuritoare în planul lui Dumnezeu și contribuie la sfințirea lumii, la mântuirea ei.

4. Recunoștință

Fiecare privim în viața noastră personală, ca și în activitatea pastorală pe care am desfășurat-o de-a lungul anilor. Câte amintiri nu ne revin în minte și în inimă! Sper, multe frumoase, iar neplăcute să fie cât mai puține. În general, viața preoților este plină, căci așa sunt formați ei, să aibă o viață plină. Cu ce gânduri și sentimente privim în urmă? Cred că în primul rând cu recunoștință față de Dumnezeu. Cu un an în urmă, sau doi, sau mai mulți am avut și suferințe; dar au trecut și ne-a rămas doar memoria lor. Doar amintirea lor? Nu; a rămas mult mai mult. Suferințele acelea au reprezentat dalta cu care sculptorul divin a sculptat în noi chipul său, chipul individualității noastre. Din acele dureri s-a născut omul de acum, mai bun, mai frumos, mai curat și mai puternic. Suferințele acelea sunt și ca focul care arde ramura plină cu

omizi din copacul care suntem noi; pentru ca devenind curat, acest pom să producă roade şi mai bogate şi fără viermi în ele. Poate suntem înclinaţi să-l percepem pe Dumnezeu mai mult în procesiunile solemne în care oamenii se pleacă şi adoră Sfântul Sacrament pe care îl purtăm cu multă solemnitate. Dacă însă citim mai cu atenţie paginile evangheliilor, cel mai adesea îl vedem pe Isus Cristos acolo unde omul suferă, iar El, Fiul lui Dumnezeu, suferă cu acel om, în praful drumului sau în casa lui sărăcăcioasă; mai mult, suferă în acel om, cu acel om. La fel este şi în viaţa noastră personală: Dumnezeu este mai prezent atunci când suferim. El este în suferinţele noastre şi ne vorbeşte prin ele. Glasul suferinţei este glasul unui mare maestru; este însuşi glasul lui Dumnezeu. Iar învăţămintele pe care ni le transmite pot fi cuprinse în puţine cuvinte: Iubire, solidaritate, purificare, renaştere.

Viaţa, inclusiv suferinţele ei, este un dar care trebuie primit cu recunoştinţă. Suntem rasa caucaziană care are înscris în ADN-ul ei dorinţa de a domina materia şi de a o transforma, ca să devină cât mai conformă planurilor noastre. Iar omul occidental, mai mult decât cel est-european, şi-a făcut un ţel din dominarea şi perfecţionarea materiei. Mai grav este că această dorinţă de dominare şi-o exercită şi asupra omului, iar cine nu intră în planurile lui, sau acceptă acest plan, sau este exclus sau chiar exterminat. Aceasta ne-o demonstrează cele două mari flageluri ale nazismului şi comunismului totalitarist. Este necesar să ne întoarcem la ordinea creaţiei, în care noi suntem vasul ieşit din mâna Olarului, iar tot ce există în jurul nostru este tot creaţia lui oferită nouă în dar spre o bună administrare. În dar am primit totul; totul este dar, totul este har. Iar nouă ne rămâne datoria de a fi recunoscători pentru toate. Şi totul, inclusiv noi înşine, trebuie să devină o ofrandă pusă cu recunoştinţă la picioarele Creatorului.

Publicitatea vrea să ne vândă mereu fericire, în orice reclamă. Şi mereu ne vântură pe sub nas noi şi noi oferte şi reţete ale fericirii. Şi ne mai vinde şi o altă iluzie, şi anume

faptul că această fericire poate fi obținută repede și fără mult efort. Și este atât de șireată toată această publicitate încât ne atrage în mrejele ei mai repede decât i-a atras șarpele pe primii oameni, promițându-le că vor deveni ca Dumnezeu, dacă ascultă de el. Nimic nou sub soare: Astăzi se întâmplă același lucru; omul cade în aceeași capcană ascunsă, tăinuită în adâncul ființei sale: Și acum el crede că poate deveni fericit pe o cale care nu este cea a lui Dumnezeu, cale care este înscrisă în creație și perfecționată în planul mântuirii adusă de Isus Cristos.

Crucea nu este un simplu obiect decorativ pe pereții camerelor noastre, sau un obiect din aur la gâtul nostru. Ea este fundamentul credinței și mântuirii noastre, a învierii noastre împreună cu Cristos. În lumina ei, suferința ascunde bucuria, iar moartea este vălul de sub care iese triumfătoare învierea.

Poate că suntem obișnuiți să evităm suferința, indiferent de ce natură ar fi ea, și să o ascundem după ușă, sau sub preș. Vrem să aducem în prim plan doar momentele de bucurie, așa cum la o masă, la un banchet doar mâncăm, râdem și glumim. Încercăm în acele momente să ne spunem că totul este roz, frumos. Dar sunt persoane care tocmai aceste momente le refuză, fug de ele, căci ele știu și simt din plin contradicțiile existenței. Simt că adesea, astfel de momente sunt îmbrăcate și în ipocrizie, și că cel care-i lângă tine la masă, este același care nu-ți vorbește cu anii. Poate că la fel suntem uneori, sau mai des în viața noastră: Niște ipocriți, niște oameni falși și duplicitari. De ce oare? Pentru că nu am învățat să privim în viața noastră cu recunoștință. Nu am fost și nu suntem recunoscători lui Dumnezeu pentru tot ceea ce am primit, bune și rele; și nu am învățat lecția pe care poate să ne-o dea tot ceea ce ni se întâmplă. Pentru că ne-am format un mod de a gândi și de a trăi al nostru, propriu, după propriile criterii, capricii și interese. Mod care nu respectă ordinea stabilită de Dumnezeu în misterul creației și în cel al răscumpărării noastre. Pentru că nu am înțeles că puterea lui Dumnezeu se arată pe deplin în slăbiciune (cfr. 2 Cor 12, 9).

Recunoștința nu este o simplă înșiruire de cuvinte pe care i le adresăm Domnului, ci reprezintă un mod de a fi care cuprinde toată existența noastră. Recunoștința nu este o simplă spoială verbală cu care acoperim, camuflăm nemulțumiri, răbufniri, neliniști, frustrări și resentimente. Toate acestea sunt acele mlădițe pe tulpina viței care trebuie înlăturate, pentru ca vița să devină și mai roditoare. Trebuie să devenim o viță, o vie curățată, pentru că doar așa putem aduce rod. Există vreo viță de vie care rodește și în același timp este năpădită de tot felul de ramuri, de mlădițe? Categoric, nu! O astfel de viță se sălbăticește și în câțiva ani nu mai produce niciun ciorchine, nici măcar unul acru și pipernicit. La fel este și în viața noastră. Din trupul ei trebuie îndepărtate ramurile lipsite de înțelepciune și de duhul lui Dumnezeu. Curățatul în viața noastră este o pregătire pentru un rod mereu mai bogat. A ne abandona în mâinile lui Dumnezeu în momentele de suferință nu este ușor, căci însuși Fiul său a strigat de pe cruce: ”Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit?” (Mt 27, 46)

Dacă inima și mintea noastră sunt pline cu resentimente și nemulțumiri, cu critici și lamentări, nu mai este loc și timp pentru a aduce roade. Suntem izolați și închiși, captivi ai propriilor dureri și neîmpliniri. Privite în planul lui Dumnezeu, durerile noastre sunt pași spre o mai profundă convertire, spre progres al întregii noastre ființe. Durerile creează frustrări profunde în cel care nu înțelege că tot ceea ce ni se întâmplă are un sens, o semnificație, o valoare; totul poate deveni o lecție de înțelepciune. Așa cum istoria este învățătoarea vieții: Te învață ceea ce este bine să faci și ceea ce este bine să nu faci, să eviți. Așa cum o expresie cu termeni profani ne învață că orice șut în fund înseamnă un pas înainte.

II. ÎNCREDEREA=ABANDONUL

Ați fost la circ? Dar nu pentru a vedea cai care dansează și elefanți pe post de bărbieri, ci pentru a-i admira pe acrobații la trapez. Eu am fost și o să mai merg. O să mai merg mai ales atunci când o să simt cum credința mea se clatină. Am neapărată nevoie să-l văd pe acrobatul de la trapez; cum se aruncă în gol, rotindu-se în aer cu o viteză amețitoare, știind că de partea cealaltă îl așteaptă brațele puternice ale colegului care-l va prinde și nu-l va lăsa să cadă în gol. Pentru mine, acrobatul de la trapez este un predicator de excepție.

Credința este un risc pe care ți-l asumi în mod liber. Te arunci în golul unde rațiunea, calculul și interesul nu-ți mai oferă nicio siguranță și nicio garanție. Dar, doar aruncându-te poți simți mâinile lui Dumnezeu care te prinde, te ține strâns de brațe și face să-ți dispară teama de hăul care se întinde sub tine.

Poate că în viață te arunci în gol, așteptând de partea cealaltă o persoană, putere, bani, o profesie. Toate acestea îți pot oferi satisfacție, împlinire; dar toate au un procentaj de nesiguranță și există pericolul să ajungi în hău, să cazi în prăpastie. Fericirea și mântuirea noastră cer riscul, aruncarea în gol, disponibilitatea de a cădea, de a pierde. În credința creștină există un paradox, acela al acceptării libere și deliberate de a pierde, de a se arunca în gol și necunoscut; căci doar atunci Dumnezeu te poate prinde de mână; doar atunci îi poți simți mâna lui puternică și salvatoare.

1. Iluzia falselor siguranțe

Am cunoscut preoți cam casanți, ermetici, care în relațiile cu ceilalți nu se dezvăluiau pe ei înșiși, ci explicau ceea ce au citit. În relație cu ceilalți spuneau ceea ce au învățat și ceea ce au predicat altora. Și fiindcă au învățat că preotul este un alt Cristos, au uitat cum este să fii om; au uitat că și ei sunt oameni,

ca și ceilalți oameni. Au uitat să fie oameni adevărați și ca atare și relațiile lor cu semenii nu erau autentice, nu erau naturale. Acești preoți și-au încuiat inima într-o colivie cu multe lacăte. Acea colivie, acel seif, acel dulap metalic este inatacabil, steril, izolat complet de orice pericol, de foc, apă, hoți. În acel lăcaș ermetic, închis cu multe lacăte nu poate pătrunde nimeni, nici măcar iubirea lui Dumnezeu care să mai aerisească acel loc, să-l dea, eventual, cu un parfum (discret), să-l aducă la lumină. Acel loc ermetic și casant este anticamera iadului. Așa pățește inima celui care se închide în el însuși, care nu-și descoperă nu numai luminile, dar și umbrele; care refuză să-și reveleze vulnerabilitățile, slăbiciunile și căderile, mizeriile și urâțeniile. Acea inimă nu poate fi vindecată, fiindcă refuză să se privească și să se vadă așa cum este; evită diagnosticul și refuză tratamentul.

Poate suntem obișnuiți să controlăm totul, să nu ne scape nimic de sub priviri, să știm că totul este în ordine. Este posibil ca un paroh să-și supravegheze colaboratorii pentru a se asigura că tot ceea ce fac, inclusiv ce gândesc să fie conform cu planurile lui, cu ceea ce știe el că este bine să fie. Invocând numele Domnului a cărui cauză spunem că o slujim, riscăm să devenim noi dumnezei pentru ceilalți. Vrem să nu ne scape nimic și din zori până în noapte atenția noastră este trează și prezentă pentru tot ceea ce se întâmplă. Și ne luăm toate măsurile de siguranță, de pază și protecție (prevenție) pentru ca să nu ne scape nimic. Așa cum camerele de supraveghere filmează totul. Dorința aceasta de a ține totul sub control, în stăpânire este una din principalele cauze ale suferințelor noastre. Această dorință poate degenera în fobii care ne fac suspicioși, temători, neîncrezători în nimeni și nimic.

Pentru a nu cădea în astfel de capcane este bine să nu ne atașăm prea mult de ceea ce posedăm. Să nu ne luăm tot felul de măsuri de protecție și asigurare. Să nu programăm și să nu ne organizăm viața în cele mai mici detalii. Să nu avem o agendă zilnică în care totul să fie stabilit la minut. Într-un cuvânt, să

evităm un control absolut asupra propriei vieți, ca și asupra vieții altora. Să lăsăm loc și neprevăzutului, surprizelor, dar mai ales să-i lăsăm loc lui Dumnezeu. De fapt, ar trebui să-i acordăm întâietatea în toate.

2. Fără constrângeri

Cum spuneam mai înainte, omul caucazian are înscris în and-ul său dorința de dominare totală a materiei și nu arareori aceasta degenerează în dorința de dominare totală a omului și includerea lui în planurile sale. Ignorând faptul că viața este și o surpriză, dorim să știm totul despre ea, să o stăpânim în minimile detalii, să o disecăm, să o cântărim și evaluăm în funcție de propriile criterii, reguli și interese. Nu știu cât de mult reușim aceasta, adică să fim stăpânii absoluți ai vieții. Se pare că nu prea reușim. Nici eroi nu devenim; sau cei care ne laudă astăzi, ne critică mâine. Gloria noastră este destul de efemeră, ceea ce ne cauzează neplăceri, disconfort. Începem să ne agităm și să ne întrebăm unde am greșit și ce trebuie să remediem pentru a crea un portret al nostru convingător pentru alții. Ne comparăm cu alții care au realizat mai mult și începem să intrăm în competiție; să raportăm realizări, să ne dovedim mai bravi decât alții. Cel de lângă noi nu mai este fratele și sora noastră la care Dumnezeu ne-a trimis ca să-i slujim, ci devin obiecte sau simple numere în calculele noastre. Ne interesăm și căutăm tot felul de căi și mijloace de a-i aduce mai des la biserică, de a-i include în diferite asociații sau organizații. Vrem să organizăm tot felul de activități în care să antrenăm cât mai multe persoane. Să-i atragem mai mult și mai des în curtea noastră. Mai puțin ne interesează problemele lor concrete, viața lor de fiecare zi, cât de pregătiți sunt în cele ale credinței, cât de convinși sunt de credința lor, cât de coerenți sunt cu adevărurile de credință și cu cerințele morale ale acestora. Debitori încă sistemului comunist de antrenare a maselor în propaganda și planurile partidului; marcați și de mercantilismul și superficialitatea capitalismului

actual, în desfășurarea activităților noastre pastorale copiem, poate inconștient, clișee la modă.

Toate acestea se întâmplă și pentru că noi înșine suntem în criză, criză ca preoți, criză ca oameni. Ne neliniștim pentru faptul că nu putem schimba mersul lumii; pentru faptul că în pofida tuturor eforturilor noastre, numărul celor care trec pragul bisericii, care participă la sacramente și la viața bisericii nu numai că nu crește, ci, dimpotrivă, scade. Ne neliniștim de faptul că sunt mulți care ne critică, cam în același fel cum îi critică pe politicieni. Nu ne doare atât de mult faptul că creștinii noștri s-au îmbolnăvit de bolile unei societăți corupte și fără idealuri, fără principii și valori ferme; ne doare mai mult faptul că ne critică pe noi, cei care ne-am construit o imagine pe care o credem impecabilă. Ne contrariază faptul că sunt atât de puțini cei atenți la noi și la ce le spunem noi; nu digerăm deloc indiferența lor. De fapt, în centrul atenției noastre nu mai este aproapele nostru; nu mai este nici Dumnezeu, ci suntem noi, cei a căror imagine a fost șifonată. Controlul nostru asupra propriei vieți a devenit fragil, iar alții și-au permis chiar să arunce cu mizerii, cu lături pe portretul nostru; așa cum îl mâzgâlesc și batjocorăsc și pe cel al politicienilor. Sau, în numele unei libertăți fără margini, îl caricaturizează și pe Dumnezeu, sau pe Mahomed. Vezi cazul Charlie Hebdo.

Este bine să ne privim în oglindă și să admitem că poate nu suntem lei, ci un simplu motan. Să admitem că oricât ne-am strădui, nu putem să fim stăpâni pe propria viață și cu toate că acționăm in persona Christi în celebrarea sacramentelor, nu de puține ori în momentul prefacerii de la Sfânta Liturghie credincioșii se gândesc la cu totul altceva decât la ce se săvârșește pe altar; sau poate dau cu degetul pe ecranul smartphone-ului. Nu suntem stăpâni pe viața altora și nici pe a noastră și de ne place sau nu, trebuie să admitem faptul că într-o zi această viață se va sfârși.

Este bine să învățăm lecția detașării de tot și de toate și să înțelegem că și în legăturile ele mai strânse, cele mai frumoase, cele bazate pe jurământul unei iubiri totale și definitive, și acolo trebuie să lăsăm, să respectăm spațiul de libertate al celuilalt, ceea ce poate duce și la un ”nu” spus de acea persoană atunci când noi credem că are toate motivele să răspundă printr-un ”da”. Această realitate trebuie să ne învețe că iubirea dintre două persoane conține și germenul unor mari deziluzii, al unor mari dureri. Chiar și atunci când ai oferit tot ce puteai da, chiar și atunci când ai crezut în iubirea totală, și atunci poți avea surpriza să constați că nu ți se răspunde pe măsura așteptărilor tale. Ca atare, trebuie să fii antrenat, pregătit să primești cu suflet senin și o astfel de durere. Așa cum s-a întâmplat cu Isus Cristos: Toată viața a făcut bine oamenilor, iar aceștia, în loc să-i mulțumească și să rămână alături de El, au cerut condamnarea lui la moarte, iar apostolii l-au părăsit din frică, din lașitate. Suferințele noastre sunt intim legate cu cele ale lui Isus Cristos. Când și nouă ni se întâmplă ce i s-a întâmplat Mântuitorului nostru, atunci suntem mai intim legați cu el în același mister al unei iubiri care devine o lecție pentru noi. Și anume, aceea de a nu mai încerca să controlăm și să stăpânim totul. Să ne eliberăm de ispita de a ne considera puternici, stăpâni peste fapte, peste realitățile care ne înconjoară, peste oameni.

În fața vieții care ni se prezintă în acest mod, unii pot să fie încercați de ispita descurajării, adică să-și spună că din moment ce nu poți controla mai nimic, ce rost are să te mai lupți pentru ceva anume. Alții pot reacționa în direcție contrară și să încerce prin noi metode și mijloace să obțină controlul asupra vieții lor și asupra relațiilor cu ceilalți. Când procedăm astfel, mereu va fi ceva de remediat, de îmbunătățit, de schimbat și niciodată nu vom spune că am ajuns acolo unde ne-am propus; mereu ne va stăpâni o anumită nemulțumire nu atât față de ceea ce am făcut, cât mai mult față de ceea ce dorim să facem. Nu ne vom mai bucura de realizări; nu vom mai avea timp să savurăm

în tihnă împlinirile noastre, ci vom fi antrenați într-o continuă cursă contra cronometru pentru atingerea altor targhet-uri. Munca noastră pastorală va lua astfel aspectul muncii în domeniul economiei și comerțului. Iar dacă nu avem multe satisfacții pastorale, vom compensa această neumulțumire prin tot felul de activități administrative, materiale care să ne umple golul interior și nemulțumirea noastră.

Atunci când așteptăm de la alții să se comporte într-un anume fel, așa cum credem noi că este bine pentru sufletele lor, iar aceștia nu acționează așa cum vrem noi, în acel moment în inima noastră nemulțumirea crește. Când așteptăm ca alții să devină izvorul bucuriilor noastre, atunci riscăm să suferim și mai mult. Pentru a micșora aceste suferințe, trebuie să spunem ca leviții VT ”Domnul este partea mea de moștenire și cupa mea cu sorți; tu ești acela care ai în mână soarta mea” (Ps 16, 5). Este adevărat că fiecare dintre noi vrea să iubească și să fie iubit și se simte bine atunci când este iubit cu adevărat. Influențați de mentalitatea lumii laice, suntem mulțumiți atunci când reușim să adunăm bunuri, să avem bani, să obținem tot felul de rezultate de performanță. Uităm astfel că întâi de toate noi suntem ceea ce Dumnezeu vrea să fim. Suntem darul lui, suntem oameni prin care Domnul vrea să lucreze. Nimic din ceea ce facem nu-i este străin Domnului.

3. Fără frică

Multor oameni le este frică să spună ce gândesc, mai ales să o spună atunci când trebuie, unde trebuie și cui trebuie. Comunismul a reușit să sădească adânc în ființa românilor nu numai neîncrederea în semenul lor, dar și teama de a te exprima liber. O teamă care nu este numai față de semenul tău, dar și o teamă, o neîncredere în tine însuți, în capacitățile tale de reușită contra sărăciei, contra bolii. Să ne întrebăm, de exemplu, de ce a crescut atât de mult consumul de medicamente iar numărul farmaciilor este mult mai mare decât în perioada comunistă? A

crescut nu numai din cauza comodității omului care nu acceptă nici măcar o înțepătură fără să se vaite, dar și din frica de a nu se îmbolnăvi. Ne este frică pentru ceea ce avem și ne asigurăm casa, mașina, sănătatea proprie. Ne este frică de corespondența noastră, de calculatorul nostru și de tot ce este pe el și le protejăm cu tot felul de programe și parole. Ne este frică de alte popoare și ne protejăm cu arme atomice. În felul acesta devenim prizonierii propriilor frici. Iar cei care conduc destinele țărilor și popoarelor știu să inculce frica în inima oamenilor și astfel să-i poată domina așa cum vor ei.

Dumnezeu ne cheamă să ieșim din casa fricilor noastre și să ne bucurăm împreună de prezența Lui în mijlocul nostru, căci Cuvântul s-a făcut trup și a venit să locuiască împreună cu noi (cfr In 1, 14). Nouă, celor fricoși, Cristos ne spune: Nu vă temeți! Pe Zaharia, aducându-i vestea nașterii unui fiu, Ioan, îngerul îl îndeamnă să nu se teamă. Pe Fecioara Maria, vestindu-i nașterea lui Isus Cristos, arhanghelul Gabriel o îndeamnă la fel, să nu se teamă (cfr Lc 1, 13.30). Femeilor ajunse la mormântul gol, îngerul le adresează același îndemn (cfr Mt 28, 5). Însuși Mântuitorul, atunci când le apare ucenicilor după înviere, le spune la fel: Nu vă temeți! (cfr Mt 28, 10). Nu vă temeți, este îndemnul pe care l-a adresat de nenumărate ori sfântul Ioan Paul al doilea credincioșilor și oricărui om de bunăvoință. Să nu ne temem să deschidem larg porțile inimilor noastre Domnului păcii. El vine cu pacea sa și alungă din inimile noastre fricile care s-au cuibărit și ne paralizează voința. Toți marii revoluționari ai lumii i-au îndemnat pe oameni să nu se teamă. Curajul nostru sănătos, încreștinat reușește să anuleze barierele dintre oameni, să elimine criteriile materialiste și individualiste care-i împart și-i separă pe unii de alții. Dispariția fricii ne va permite să pătrundem în spații întunecate sau periferice; să ajungem, cum spune adesea papa Francisc, la periferiile lumii; periferii care nu sunt doar geografice, dar și de altă natură. La periferia societății poate trăi și cetățeanul din centrul marilor orașe; la periferie poate trăi și cel cu care împărțim pâinea de

fiecare zi. Mai grav, la periferia existenței putem trăi noi înșine, căci nu sunt puțini cei care se cunosc prea puțin, se stimează prea puțin, care sunt dominați nu de duhul libertății fiilor lui Dumnezeu, ci de duhul sclaviei patimilor și a tot felul de complexe.

4. Limfa vitală a rugăciunii

Un psiholog îți va recomanda ca și cale de eliberare din fricile tale autocunoașterea și introspecția, propunându-ți tehnici și practici de dezvoltare a personalității. Pentru un creștin, puterea și lumina îi vin în primul rând de la Cel Atotputernic și de la Părintele luminilor, iar calea cea mai bună de acces spre acest Dumnezeu o reprezintă rugăciunea. Pentru noi, rugăciunea reprezintă ceea ce este apa pentru pești și aerul pentru păsări. Este spațiul nostru vital în afara căruia sufletul se ofilește, se îmbolnăvește. În loc să ne preocupe cine ne vorbește de bine și cine de rău, ce cred sau ce nu cred oamenii despre noi, rugăciunea face loc glasului lui Dumnezeu. În comuniunea cu El, ne va interesa din ce în ce mai puțin ce și cum gândește unul sau altul despre noi. Glasurile și părerile altora nu ne vor mai tulbura liniștea inimii, căci în ea răsună glasul lui Dumnezeu. Rugăciunea este dialogul cu Domnul. Nu vom mai fi sclavi ai raporturilor interpersonale, ci vom fi fiii liberi ai lui Dumnezeu. Iar pe semenii noștri îi vom iubi și mai mult pentru că mai întâi noi am fost iubiți de Dumnezeu (cfr 1 In 4, 19).

Iubirea față de Dumnezeu potolește impulsurile egoismului nostru; ne îndepărtează de fricile și grijile noastre inutile și ne mărește spațiile libertății de relaționare cu semenii. Un om care trăiește prin rugăciune în intimitate cu Dumnezeu va face puțin caz de ce gândește sau a spus despre el vecinul sau colegul său și-i va întinde mâna; îl va îmbrățișa chiar și pe dușmanul său, căci pentru el dușmanul nu este un dușman, ci un frate. Pentru un creștin adevărat, orice om este frate cu el, chiar și cel pe care societatea îl consideră un pericol public, sau pe care justiția

omenească îl condamnă la închisoare pe viață. Rugăciunea ne ajută să cultivăm în noi un spirit prin care semenul nostru nu este unul de care să profităm sau pe care să-l controlăm, să-l dominăm, ci este un dar pe care Dumnezeu ni-l trimite și pe care trebuie să-l primim cu recunoștință. La fel cum, cu recunoștință trebuie să primim de la Domnul și suferințele, contrarietățile și răsturnările planurilor noastre. Rugăciunea pregătește și deschide spații pentru un viitor despre care acum știm prea puțin, dar fiindcă îl punem în mâinile Providenței divine, credem că acel viitor va fi frumos, luminos, căci în el am creat un spațiu de acțiune nu a noastră, ci a Duhului lui Dumnezeu. Lucrând sub lumina și puterea harului lui Dumnezeu, are puțină importanță dacă suntem sănătoși sau bolnavi, frumoși sau urâți, bogați sau săraci, marginalizați sau în centrul atenției celorlalți, pe paginile ziarelor și pe site-uri, sau neștiuți de nimeni.

Dumnezeu va crea prin toți cei de bunăvoință un cer nou și un pământ nou. Important este ca fiecare să-și deschidă mintea și inima la glasul Lui. Bucuriile noastre adevărate și profunde nu ne vin din conturile în bănci, din casele și averile pe care le avem, din poziția noastră socială, din mese copioase și distracții zgomotoase. Adevărata bucurie se naște în profunzimea minții și inimii noastre, în locul cel mai tainic unde creatura se întâlnește cu Creatorul ei și se unesc într-o uniune mistică, intimă asemănătoare unirii dintre soț și soție în momentul nunții și intimității lor conjugale.

Unirea noastră cu Dumnezeu nu ne garantează succesul așa cum îl înțelege lumea; nu ne garantează nici lipsa suferințelor; nu ne garantează o viață lipsită de lacrimi. Ne garantează însă prezența lui alături de noi atât pe drumurile pline de lumină, dar și în întunericul în care ochii rațiunii nu văd luminița de la capătul tunelului. Ne garantează puterea lui Dumnezeu atunci când vom fi sfâșiați de dinții fiarelor, adică ai persecutorilor. Prezența lui Dumnezeu nu înlătură crucea din viața noastră, dar ne ajută să devenim biruitori prin această Cruce. Aceasta nu înseamnă că religia creștină este și o formă de masochism; nu,

nicidecum. Dumnezeu este cu noi nu pentru a pune un plus de durere pe umerii noştri. El este cu noi pentru a ne învăța să nu acordăm o valoare absolută niciunei legături omeneşti, nici măcar familiei, căci orice om este limitat şi greşitor. Sănătatea, succesul, banul şi bogăția pot să fie sau pot să nu fie. Ceea ce însă nu lipseşte niciodată pentru cel credincios este puterea lui Dumnezeu, prezența lui acolo unde orice calcul uman poate falimenta. Casa noastră poate arde, sănătatea o putem pierde, la fel şi serviciul, chiar şi pe cei care până nu demult ne erau prieteni. Totul este relativ şi trecător. Prezența lui Dumnezeu, pe care o simțim atât de bine în rugăciune, nu lipseşte însă niciodată şi ea reprezintă puterea noastră. Cine gândeşte astfel, se eliberează de frici şi complexe şi trăieşte într-o altă dimensiune, în alte spații lărgite de harul lui Dumnezeu. Acum, nu de puține ori noi plângem şi ne întristăm, dar durerea noastră se va transforma în bucurie (cfr In 16, 20). Iar toate acestea Dumnezeu ni le spune acum pentru ca bucuria lui să fie în noi şi bucuria noastră să fie deplină (Cfr In 15, 11).

5. Un Dumnezeu surpriză

O surpriză este totdeauna o surpriză, adică ceva despre care nu ştiam, care ne-a luat pe nepregătite, dar care ne-a plăcut tare mult; asta, se înțelege, în cazul surprizelor plăcute; căci sunt şi surprize neplăcute.

” *Căci gândurile mele nu sunt gândurile voastre şi căile voastre nu sunt căile mele – oracolul Domnului. Cât de înălţate sunt cerurile faţă de pământ, la fel de înălţate sunt căile mele faţă de căile voastre şi gândurile mele faţă de gândurile voastre” (Is 55, 8-9)*

Poate noi credem într-un Dumnezeu cumva tradițional pe care l-am înregimentat deja în datini, obiceiuri şi mentalități, practici religioase care ne definesc identitar ca şi catolici; aşa cum pe alții îi definesc ca ortodocşi, protestanți şi neoprotestanți.

Dacă însă raportăm toate aceste practici și tradiții la experiențele noastre în momentele de suferință, nu știu dacă Dumnezeul moștenit sau învățat din cărți corespunde cu Dumnezeul spre care strigăm în suferință sau în momentele de disperare sau de revoltă. Poate ar fi mai bine să ne abținem de a spune clar și răspicat care este voința lui Dumnezeu și mai ales să nu încercăm să stabilim noi regulile. Dumnezeu nu este ușor de înțeles.

Scriitorul japonez Endo Shusaku a scris un roman, Tăcere, publicat și în limba română, roman care a fost și ecranizat. În această carte autorul ne spune că Dumnezeu tăce atunci când creștinii din Japonia sunt martirizați. De ce tace Dumnezeu în fața suferințelor celor care-și dau viața pentru numele Lui? Grea întrebare. Cel fel de Dumnezeu descoperim noi atunci când trupul sau psihicul nostru suferă din greu? Ne este mai ușor să vorbim despre Dumnezeu atunci când suntem în activități pastorale, în cultul Bisericii. Dar cum arată Dumnezeu atunci când suntem încercați de suferință? În abandonarea noastră în brațele Lui atunci când suferim facem o experiență mai profundă și mai autentică decât în actele de cult, în catheză, în activitățile pastorale în general. Atunci când ajungem poate la limitele existenței noastre, când la un pas este prăpastia sau moartea, atunci simțim mai din plin prezența lui benefică, salvatoare. În fond, Dumnezeu este infinit mai mare decât poate să-l simtă inima noastră; decât poate să-l priceapă mintea noastră. El transcende infinit și cea mai bogată imaginație și intuiție a omului. Cel mai adesea, Domnul ne spune să nu ne baricadăm în obiceiurile și tradițiile noastre, în ceea ce am învățat despre El din cărți și de la alții. Tuturor, El ne spune mereu: ”Ia-ți crucea și urmează-mă” (cfr Mt 16, 24). Dacă este necesar, lasă-l pe tatăl și pe mama ta și urmează-mă (cfr Mt 19, 29). Urmându-l pe el, nu știm cu precizie ce se va întâmpla peste o zi sau peste un an, dar știm că El ne va conduce pe căile sale, motiv pentru care nu trebuie să ne temem de suprizele unui viitor despre care acum nu știm mai nimic.

6. Trăim într-o lume nouă

Cât de diferită este lumea actuală de cea dinainte de 1989! Este o lume cu multe necunoscute, schimbătoare, instabilă și imprevizibilă și în care mergem ca și cum am păși pe nisip. Îmi spunea un director de Caritas că dacă alcătuiește un proiect care trebuie să se deruleze pe parcursul a trei ani de zile, datele din proiect nu mai corespund cu realitatea deja din următorul an, iar proiectul trebuie schimbat, adaptat cerințelor prezentului, ceea ce nu-i așa ușor, iar adesea nici nu este permis de lege.

Una din cele mai mari sfidări ale perioadei actuale o reprezintă instabilitatea, nesiguranța ei. Aceasta înseamnă că pentru un păstor de suflete reprezintă o mare greutate, o mare problemă cunoașterea lumii în care trăiește și realizarea unui plan pastoral care să fie viabil și peste cinci sau zece ani. Creștinii noștri, care cu ajutorul mass-mediei intră în contact cu tot felul de idei și persoane; creștini care au acces la un bazar mare cât pământul în care se vântură nenumărate idei și credințe religioase; ei bine, pentru acești creștini Dumnezeul biblic, revelat se amestecă în mintea lor cu mulți alți dumnezei, cu multe alte credințe despre care noi, păstorii lor sufletești știm prea puține lucruri. Este foarte greu astăzi să vorbești despre un Dumnezeu convingător unor oameni care relativizează totul, care sunt atât de debusolați încât nu de puține ori nici nu-i mai intersează prea mult cine este adevăratul Dumnezeu și care-i voința Lui cu ei. Ecranele televizoarelor și calculatoarelor au invadat nu doar casele oamenilor, dar și mințile lor. Nenumăratele canale de televiziune, nenumăratele site-uri din internet formează astăzi o curte a neamurilor de pe tot pământul în care creștinul se poate pierde, se poate rătăci fără să-și dea seama; își poate pierde busola, în cazul în care a avut-o. Sau a moștenit doar o anumită tradiție religioasă care a rămas la coaja existenței lui, ca un decor care este înlocuit ușor cu un alt decor cultural și religios sau areligious pe care muncitorii noștri îl găsesc în alte țări. Creștinii noștri trăiesc în prezent o altă

paradigmă culturală și religioasă decât au trăit generațiile dinainte de anul 1989, paradigmă care îi pune la grea încercare nu doar pe ei, dar și pe noi, păstorii lor sufletești. În fața noilor realități, noi înșine putem intra în criză sau mai grav, ne putem rătăci, nemaiînțelegându-ne rostul într-o lume atât de confuză.

Cum să ne comportăm într-o astfel de lume? Nouă ne rămâne mereu ancora puternică a rugăciunii prin care Dumnezeu ne vorbește și este aproape de noi. În inima lui Dumnezeu intră toți oamenii din toate timpurile și locurile. Rugându-ne, adică fiind aproape de inima Domnului, îi vom întâlni acolo pe toți oamenii, așa cum sunt ei, cu problemele și rătăcirile lor. Și îi vom iubi pe toți, indiferent de faptul dacă credința lor mai corespunde sau nu cu ceea ce scrie în manualele noastre de teologie, sau cu tradițiile noastre religioase. Iubirea semenilor ne va ajuta să ne purificăm de idei învechite sau depășite și să creăm noi punți de dialog, noi spații de comuniune fraternă cu orice persoană.

Globalizarea este un mare semn al timpurilor actuale și o mare oportunitate pentru noi de a transmite cuvântul lui Dumnezeu pe orice cale, prin orice mijloc pe care ni-l pun la dispoziție tehnicile de comunicare. Amvonul de la care trebuie să predicăm cuvântul lui Dumnezeu nu este numai în biserică; este și în vecinătatea ei, acolo unde se află (îmi dă impresia) majoritatea creștinilor. Amvonul este și în piețele publice, pe străzi, în orice mijloc de transport, pe orice canal de televiziune și radio, în orice ziar sau revistă, pe orice site din internet. Oriunde se află un om, acolo trebuie să fie prezent și mesagerul lui Dumnezeu. Casa parohială poate rămâne doar spațiul unde ne culcăm și unde avem un birou cu registrele necesare unei parohii. Granițele geografice, fizice care delimitează o comunitate parohială devin din ce în ce mai relative pentru o lume care comunică instant la scară planetară. Nu de puține ori oamenii relaționează foarte puțin cu vecinii de apartament sau de peste drum și mult mai mult cu oameni de pe meridianele

îndepărtate ale pământului. Aceasta, cred, este una din marile provocări cu care se confruntă creştinismul tradiţional. Aşa cum destinele popoarelor sunt decise nu între graniţele fizice ale ţărilor lor, ci la marile burse de pe glob, la fel, destinul comunităţilor noastre, mari sau mici, nu mai este stabilit între graniţele fizice ale parohiilor sau doar de noi, păstorii sufleteşti. Viaţa de credinţă a botezaţilor noştri este decisă de mulţi alţi factori, de multe alte persoane despre care ştim prea puţin, sau cărora le acordăm prea puţină atenţie sau importanţă. Şi dacă nu ne trezim din inerţie; dacă nu abandonăm falsele noastre siguranţe, este posibil să ne trezim fără credincioşi; căci sunt alţii mai şireţi decât noi care ni i-au suflat de sub nas înainte ca noi să ne dăm seama de aceasta.

O lume nouă ia naştere şi creşte sub ochii noştri. Anumite coordonate ale ei le întrevedem deja. Oamenii de astăzi sunt foarte sensibili la fundamente ale societăţii numite dreptate, egalitate, adevăr şi transparenţă, progres şi bunăstare, toleranţă. Toate reprezintă aspiraţii ale omului dintotdeauna. Vigilenţi, atenţi şi cu mintea trează, trebuie să aşteptăm venirea Domnului pe căile pe care merg oamenii acum. Trebuie să-i descoperim prezenţa, să-i indentificăm glasul şi în zgomotul şi zarva lumii. Trebuie să-i vedem frumuseţea în formele de frumuseţe pe care le pictează omul de astăzi. Dumnezeu se îmbracă în hainele pe care le crează astăzi casele de modă. Adică, indiferent cum s-ar îmbrăca omul, ce obiceiuri ar dobândi, el rămâne tot om, adică iubit de Creatorul şi Răscumpărătorul său. Şi dacă noi, clericii, avem semne distinctive care ne arată în public ca şi clerici (cămaşa clergy-man sau reverenda), asta nu înseamnă că cei care se îmbracă altfel sau care gândesc altfel decât noi sunt mai puţin iubiţi de Dumnezeu.

Faţa acestei lumi este în continuă schimbare, aşa cum Lady Gaga îşi schimbă frecvent costumaţia şi look-ul. Lady Gaga reprezintă nu doar o cântăreaţă de muzică pop, ci un fenomen care a depăşit spaţiile Statelor Unite şi este prezent pe tot globul

pământesc, antrenând nenumărați oameni care astăzi arată într-un fel iar mâine în alt fel; care astăzi au o preferință, iar mâine o alta, în funcție de cât de mult și de repede reușesc să-i acapareze interesele manipulate de mass-media. Tot acest tam-tam și bâlci în care se perindă o infinitate de lucruri, de fețe omenești, de sunete și imagini, de mesaje de tot felul maschează un gol al inimii omului. Acel gol trebuie să-l căutăm noi și acolo să semănăm cuvântul lui Dumnezeu.

S-ar putea ca acel gol să fie chiar în noi înșine; noi să fim invadați de solitudine. Nici măcar colegii de clasă nu ne mai caută, nu ne mai vizitează. Poate nici de ziua aniversară nu ne mai apelează la telefon; nici măcar un sms sau un e-mail nu ne mai trimit. Poate că în fiecare zi mângâiem de multe ori ecranul tactil al smartphone-ului, și aceasta pentru că nimeni nu ne mângâie chipul, nu neapărat fața fizică, ci fața nevăzută a inimii noastre. Și chiar dacă învârtim canalele de televiziune; chiar dacă navigăm pe nenumărate site-uri, se poate întâmpla să ne simțim singuri și să ne doară această singurătate. Dacă suntem într-o astfel de situație, ne-am întrebat dacă nu cumva laicii noștri se simt mult mai singuri decât ne simțim noi? Am fost aproape de ei? Suntem solidari cu problemele și viața lor? Golul care a pătruns în interiorul bisericilor, băncile goale ne indică și golul din inima oamenilor care, paradoxal, trăiesc într-o lume plină cu de toate. Iar băncile goale din biserici ne vorbesc despre oameni care nu mai au timp să stea în tihnă alături, pe o bancă, la o masă. Mai rămân pensionarii să ocupe băncile din parcuri. În rest, persoanele active sunt prinse în iureșul unei vieți frenetice. Eventual, în grabă își trimit unii altora emoticoane și scurte mesaje. Oare nu la fel procedează deja și mulți preoți? Căci nu au timp să stea pe îndelete de vorbă cu credincioșii lor. Căci nici aceștia nu mai au timp să relaționeze cu păstorii lor sufletești. Căci, chiar timpul s-a comprimat. Și dacă în urmă cu câteva decenii o zi și o noapte aveau 24 de ore, acum au, de fapt, doar vreo 16, 17 ore, chiar dacă pe cadranul ceasului, acele acestuia indică tot 24 de ore.

Această grabă și comprimare a timpului reprezintă un mare semn al timpului care pentru noi este o provocare ce merită atenția noastră. Graba cu care oamenii au modificat genetic plantele pentru ca ele să producă mai mult. Graba cu care lucrează japonezii, vitezele cu care merg trenurile sau zboară avioanele; toate aceastea au modificat și modul nostru de a ne raporta la oameni, dar și la Dumnezeu. În timpurile noi în care trăim, dorința noastră de dominare a lumii și graba cu care ne mișcăm și muncim ne îndepărtează de drumul natural al creșterii și maturizării noastre ca oameni, dar și ca creștini. Prea în grabă acceptăm totul. Și dacă ideile și convingerile noastre nu au profunzime și nu rămân ferme în timp, aceasta se datorează grabei și lipsei noastre de reflecție, de aprofundare, de înțelegere profundă a ceea ce auzim și vedem în jurul nostru. Așa se construiește o civilizație de carton. La fel se poate construi o credință de carton, alcătuită din artificii și cârpeli, din improvizații. Pentru ca harul lui Dumnezeu să rodească în sufletele noastre, el trebuie să fie ca o ploaie înceată care cade liniștit în sol, îl pătrunde adânc și-l face rodnic, fără să folosească vreun îngrășământ chimic, fără să modifice genetic plantele din grădina noastră. Am mâncat cu toții legume sau fructe care n-au gust, n-au savoare. La fel este și creștinul crescut artificial; fără gust, fără savoare și poate din acest motiv nu este căutat; nu este important pentru ceilalți. Pentru că este strălucitor la suprafață, dar este fără gust adevărat, plăcut; nu este bio. În această lume în continuă schimbare, noi trebuie să fim produse bio, adică să purtăm în noi savoarea și gustul plăcut al lui Dumnezeu.

III. SUNTEM MANIPULAȚI SAU IUBIȚI?

Timpurile actuale sunt pline de grabă și stres. Să ne uităm cum se circulă în orașe și o să ne dăm seama că trăim, cum se spune, în secolul vitezei. Graba este prezentă și în relațiile dintre oameni. O grabă care în relațiile interpersonale înseamnă lipsă de maturitate și de profunzime. O lipsă din cauza căreia familiile se fărămițează iar relațiile de prietenie se schimbă cu repeziciune. Grabă este și în biserică, iar dacă o predică durează mai mult de 15 minute, credincioșii încep să se agite. Oare ce ascunde această grabă, ce maschează? Maschează mulți oameni nu doar neliniștiți, ci chiar nefericiți, neîmpliniți. Așteptăm mult de la alții; în relațiile de cuplu, în relațiile de prietenie, în relațiile profesionale. Uneori cerem altora mai mult decât pot ei să dea; decât sunt dispuși să ofere. Și nu ne ajunge cât primim. Nici altora nu le ajunge cât le oferim. Cu toții suntem nemulțumiți. Ne simțim singuri, pentru că ceilalți nu umplu golul nostru interior.

Psihologic vorbind, nemulțumirea sau singurătatea pe care le simțim în relațiile cu ceilalți vin din faptul că nu ne simțim noi împliniți în relațiile cu semenii. De fapt, atunci când relaționăm cu ceilalți, fără să ne dăm seama, nu persoana celuilalt ne interesează, ci persoana proprie. Vrem, de fapt, să ne găsim propria identitate în aprobarea celuilalt. Ca exemplu al acestei afirmații, cred că ni s-a întâmplat adesea ca în prezența unei alte persoane să vorbim mult, să spunem multe, căci pe prim plan nu stă persoana celuilalt, ci propria persoană. Mai mult decât să-l ascultăm, îi vorbim și așteptăm aprobarea lui pentru spusele noastre. Iar dacă nu-l convigem repede, insistăm, continuăm să-i vorbim până când ne convingem că i-am spus tot ce aveam de spus și ne declarăm mulțumiți de noi înșine.

Aici se ascund rădăcinile activismului nostru. Facem lucruri pentru alții din simpla plăcere de a face; pentru că așa ne

place nouă. Și suntem mulțumiți când ceilalți ne aprobă și sunt de acord cu noi. Fiindcă nu suntem mulțumiți și liniștiți în interiorul nostru, căutăm neapărat să obținem aprobarea și consensul celorlalți, chiar dacă pentru aceasta trebuie să continuăm, să insistăm, să repetăm aceleași lucruri de multe ori și pentru mult timp. Activismul acesta nu înseamnă altceva decât exprimarea neîmplinirilor și nemulțumirilor noastre interioare. Procedând astfel, nu-l ajutăm cu adevărat pe celălalt, căci prin activitățile noastre nu răspundem la cerințele lui, ci căutăm o rezolvare a nemulțumirilor și neîmplinirilor noastre. Și dacă vom continua în acest fel, vom crea un cerc vicios. Cu cât vom căuta aprobarea celorlalți, cu atât vom camufla mai mult propriile nemulțumiri. Și cu cât vom săvârși mai multe acțiuni, cu atât îi vom împovăra pe alții cu neîmplinirile noastre. Aici găsim explicația faptului că în pofida eforturilor continui ale multor păstori de suflete; în pofida folosirii tuturor mijloacelor și metodelor mediatice, numărul celor care se apropie de Dumnezeu și de cultul Bisericii nu numai că nu crește, dar, dimpotrivă, scade. Este o constatare cât se poate de clară, de evidentă care ne demonstrează odată în plus faptul că activismul este nociv atât pentru păstori, cât și pentru turmă, pentru credincioși.

Activismul este urmarea unei lipse de credință. Dumnezeu este pus pe planul doi, iar în prim plan intră păstorul cu multiplele lui activități și inițiative. Acest activism este cumva asemănător ca metodă cu propaganda ideologice comuniste, când țăranilor care prășeau câmpurile li se aduceau megafoane din care trebuiau să asculte toată ziua discursurile marilor ideologi comuniști.

Marcați de spiritul de concurență, de competitivitate, dorim să ieșim în evidență, să fim mai buni decât alții, să ne evidențiem mereu cu ceva. Îmi aduc aminte de niște colegi de clasă care după examene mă întrebau mereu ce notă am luat. Și se întristau mult dacă luam o notă mai mare decât ei. Deși au

trecut multe decenii de atunci, și în prezent, când ne întâlnim, văd la dânșii aceeași atitudine de competiție și în diferite feluri, poate fără să-și dea seama, vor să-mi demonstreze că îmi sunt superiori. De exemplu, îmi spun că ei sunt parohi, iar eu nu sunt.

Ca păstori de suflete, în ceea ce facem căutăm să avem un feed-back de la enoriași; și ne întristăm dacă feed-back-ul lor nu este plin de entuziasm și admirație pentru ceea ce am făcut pentru ei. În felul acesta, ne paște pericolul de a ne forma identitatea noastră în funcție de ce spun alții. Nu ne interesează binele real al celuilalt, ci aprobarea lui pentru faptele noastre. In acest caz, identitatea noastră nu rezidă în noi; fericirea noastră nu este în noi, ci în aprobarea celorlalți. Procedând astfel, fugim de eul nostru interior și ne fixăm atenția în exterior, în ceea ce este în afara noastră. Astfel devenim fii acestor timpuri, ai acestei culturi lipsită de profunzime, iar toate eforturile noastre pastorale nu vor da roade care să dureze, să edifice; vor fi mereu sub semnul provizoratului și al superficialității; vor fi marcate de trend-ul social. Eforturile noastre nu-i vor converti pe alții la Dumnezeu și nu ne vor împlini nici pe noi. Totul va rămâne la suprafața realității; vom construi un creștinism de carton, corespunzător unei civilizații și culturi de carton. Vom salva aparențe. Aceasta este una din cauzele principale ale decadenței culturale și religioase a lumii contemporane. Este lipsa ei de profunzime, lipsă pe care a constatat-o Einstein atunci când a văzut pentru prima dată marea metropolă New York. Atunci a afirmat că acest mare oraș are doar două dimensiuni, lungime și lățime; îi lipsește a treia, profunzimea.

Slujirea noastră pastorală este adevărată și eficace atunci când îi punem pe ceilalți în contact, în relație cu ceva care este mai mult decât suntem noi. Îi punem în legătură cu realitatea invizibilă care este Dumnezeu, izvorul vieții și sănătății noastre. Aici se adeveresc cuvintele lui Ioan Botezătorul: Pentru ca El să poată crește, trebuie neapărat ca eu să mă micșorez. Aici este rădăcina unei mari virtuți, umilința; fără ea, munca noastră este

sterilă. Noi îl slujim cu adevărat pe aproapele numai atunci când facem ca identitatea noastră să nu depindă de consimțământul lui. Trebuie să ne antrenăm mintea și voința pentru a rămâne detașate de ce gândesc și spun alții. Să învățăm să fim singuri. Aceasta nu înseamnă retragerea în pustietăți sau închiderea în propria cameră. Înseamnă, în schimb, curajul de a sta deschis în fața lui Dumnezeu. Dar fiindcă suntem miniștri ai Cuvântului, poate că și atunci când suntem în prezența lui Dumnezeu, continuăm să vorbim. În schimb, mult mai bine ar fi să tăcem pentru a auzi glasul Lui care ne spune că ne iubește, că suntem iubiți de El. Percepem noi acest glas al Domnului? Glasul lui este șoptit ca șoaptele de iubire ale îndrăgostiților. Căci manifestările cele mai autentice ale iubirii nu se declară cu mulți decibeli de pe scene, în spectacole și concerte, ci în intimitatea camerei în care cei care se iubesc nu permit pătrunderea niciunei alte persoane. La fel se manifestă și iubirea Creatorului pentru creatura lui predilectă, adică fiecare dintre noi.

Glasul lumii ne spune: Fă ceva important, ceva prin care să te remarci, să intri în atenția lumii, să apari la televizor, să obții mii, zeci de mii de like-uri pe Facebook, să obții titluri și funcții, să organizezi ospețe și să inviți oaspeți de seamă, să arăți cuceritor, și atunci vei fi apreciat, iubit. Și pentru că dorim să fim iubiți, să fim fericiți cădem în aceste capcane, în ispita acestor sirene înșelătoare ale lumii. Nesiguri și nefericiți, răspundem acestor glasuri, pentru a le demonstra că suntem demni de atenție, de considerație, de afecțiune. Suntem ca niște copii care fac orice pentru a atrage atenția părinților, pentru a primi atenția și afecțiunea lor.

Dorim să fim preoți stimați, dar aceasta este o ispită, un comportament ca al fariseilor. Dorim locurile dintâi în biserici, la mese, în întrunirile publice. Dorim să fim salutați înaintea primarilor, chiar și a președintelui țării. Pentru că, spunem noi, cine ne salută mai întâi pe noi, îl salută și îl respectă pe Dumnezeu. Deși știm bine că primarul care ne-a salutat întâi pe

noi, tocmai și-a înșelat încă odată soția și va continua să o facă și după ce se va despărți de noi. Câtă falsitate, câtă ipocrizie în comportamentul nostru!

Și totuși, Dumnezeu ne iubește cu o iubire fără margini, nu pentru meritele noastre. De ce atunci, căutăm atât de mult să avem un succes cât mai mediatizat și aprobat de lume? De ce ne condiționăm comportamentul în funcție de ce cred oamenii despre noi? De ce nu ne raportăm gândurile, cuvintele și faptele noastre în primul rând la glasul lui Dumnezeu care răsună în inima și conștiința noastră? De ce nu ne distanțăm mai mult de această lume și nu ne apropiem mai mult de Dumnezeu? Aceasta nu înseamnă că nu avem nevoie de afecțiunea și prezența oamenilor. Nu vrea să spună că nu este important și ce spun oamenii despre noi. Vrea să spună doar că întâietatea trebuie dată totdeauna lui Dumnezeu. Așa cum au spus și apostolii: Întâi trebuie să ascultăm de Dumnezeu și apoi de oameni (cfr Fap 5, 29). Așa au spus și toți martirii în fața persecutorilor.

Iubirea și precedența dată lui Dumnezeu în toate se manifestă și într-o altă formă, și anume aceea a compasiunii. Avem în fața noastră persoane care gândesc diferit de noi, care poate ne sunt antipatice, cu care relaționăm rar și am dori să nu ne intersectăm prea des cu ele. Ce-i de făcut, cum trebuie procedat în astfel de situații? Trebuie să admitem din start faptul că avem o inimă care vrea lucruri perfecte, care tinde spre perfecțiune, dar tot din start trebuie să fim conștienți că suntem imperfecți și trăim într-o lume imperfectă. Facem parte dintr-o lume care trăiește și iubește imperfect. Și totuși, prin intermediul acestor oameni imperfecți, Dumnezeu continuă să ne iubească. Iubirea lui există în continuare într-o lume imperfectă. Ca atare, nu-i bine să ne închidem în noi înșine din cauza imperfecțiunilor altora. Nu acestea trebuie să ne motiveze deciziile, ci iubirea continuă a lui Dumnezeu; în pofida imperfecțiunilor noastre. Dacă inima noastră va fi pătrunsă de iubirea divină, vom fi capabili să îi iubim și pe cei care nu ne iubesc. Și nu se știe dacă

nu cumva într-un anume ceas de grație pentru ei, duritatea inimilor lor va fi înmuiată de iubirea noastră și vor redeveni oameni cu o inimă de carne, o inimă caldă asemenea inimii lui Isus Cristos.

A trăi iubirea lui Dumnezeu, a fi pătruns de această iubire este greu de realizat într-o lume care înlănțuie inimile noastre prin telefoanele care sună mereu; prin sms-utile pe care le trimitem și le primim zilnic. Nenumărate persoane ne fură timpul, ne distrag atenția, ne întrerup din meditație, din rugăciune, din studiu. Poate că noi înșine dorim acest lucru, din moment ce luăm cu noi telefonul mobil și la biserică, îl așezăm pe birou, în fața noastră, atunci când studiem sau citim ceva, sau când mâncăm; îl punem pe noptieră când mergem la culcare. Sau chiar dacă nu suntem conectați la vreo rețea de socializare și nu avem asupra noastră niciun smartphone, sunt multe glasuri interioare, multe chemări venite din subconștient (rezultat al frustrărilor noastre) care își fac auzită vocea, tulburând-ne pacea interioară.

Acestea sunt provocări ale lumii noi în care trăim și în care trebuie să învățăm să fim noi înșine, liberi în spirit, deschiși la problemele oamenilor, dar mai ales cu urechile și inima larg deschise la glasul Domnului. Provocările lumii actuale sunt un fel de aut-aut care pentru păstorii de suflete; aceste provocări înseamnă actualizarea dramei hamletiene: A sau a nu fi; aceasta-i marea întrebare.

Cuprins

Premise.....3

I.PAȘI ÎNCREZĂTORI PE CALEA CRUCII.....6
1.Cum arătăm cu adevărat.....7
2.Premise ale vocației.....14
3.Acceptarea pierderilor și a suferinței.....16
4.Recunoștință.....22

II.ÎNCREDEREA=ABANDONUL.....26
1.Iluzia falselor siguranțe……..……26
2.Fără constrângeri……..…….....…..28
3.Fără frică…….....……31
4.Limfa vitală a rugăciunii…….……33
5.Un Dumnezeu surpriză……35
6.Trăim într-o lume nouă……..…….37

III.SUNTEM MANIPULAȚI SAU IUBIȚI?.....42

Cuprins…….……..48